

BOEK III

ETHIOPIË, ARABISCHE GOLF, LIBYE

Dit is de inhoud van het derde deel van Diodoros' boeken:

- De Ethiopiërs ten zuiden van Libye en hun oude mythen en sagen (c.1-11);*
- De goudmijnen in de uithoeken van Egypte en de goudwinning (12-14);*
- De volkeren die de kustgebieden langs de Arabische Golf en in het algemeen het gehele gebied langs de Oceaan tot aan India bewonen. Hierin wordt verklaard welke gebruiken de individuele volkeren hebben en om welke redenen er bij hen vele zaken in de boeken worden vermeld die volstrekt uniek zijn en vanwege het paradoxale karakter ervan niet worden geloofd (15-48);*
- De oude mythen en sagen van Libye en de geschiedverhalen over Gorgonen, Amazoniden, Ammon en Atlas (49-61);*
- De mythen die verteld worden over Nysa, onder andere die betreffende de Titanen, Dionysos en de Moeder van de Goden (61-74).*

1. Van de twee vorige boeken omvat het eerste de acties van de oude Egyptische koningen en de mythen en verhalen die in Egypte over de goden worden verteld. Tevens gaat het over de Nijl en de in het land voorkomende landbouwproducten, allerlei soorten dieren, de topografie van Egypte, de gebruiken bij de inheemse bevolking en de rechtbanken. Het tweede boek behandelt de acties die door de Assyriërs in de oudheid in Azië zijn verricht, waaronder de geboorte van Semiramis en haar machtstoename, waarbij zij Babylon en veel andere steden stichtte en met grote legerscharen een veldtocht tegen India ondernam. Daarna gaat het over de Chaldaiers en hun waarneming van de sterren, over Arabië en de wonderlijke zaken bij hen, over de koningin van de Skythen en de Amazonen en tenslotte over de Hyperboreërs. In dit boek geven we het vervolg op wat we hiervoor hebben besproken en behandelen we de Ethiopiërs, de Libyers en de zogeheten Atlantiërs.

Ethiopiërs de eerste mensen?

2. Historici melden dat de Ethiopiërs de eerste van alle mensen op aarde geweest zijn en beweren dat de bewijzen hiervoor overduidelijk zijn. Dat zij

namelijk enerzijds geen immigranten waren maar de inheemse bevolking vormden en daarom terecht autochtonen genoemd worden, wordt praktisch door iedereen erkend. Anderzijds is het voor iedereen duidelijk dat het plausibel is dat de mensen die pal onder de middagzon wonen de eersten waren die door de aarde zijn verwekt. Toen de warmte van de zon de aarde, die tijdens het ontstaan van het Al nog nat was, opdroogde en leven produceerde, bracht het gebied dat het dichtst bij de zon lag naar alle waarschijnlijkheid namelijk het eerst levende wezens voort.¹

Zij beweren verder dat bij hen het eerst de plicht werd ingesteld om de goden te vereren en offers, processies, festivals enzovoort waarmee de mensen de godenwereld vereren te organiseren. Daarom zou hun vroomheid bij de gehele mensheid bekend zijn geworden en meende men dat de offers die in Ethiopië werden volbracht het meest bij de godenwereld in de smaak vielen. Als getuige daarvoor halen ze de man aan die misschien wel de oudste en onder de Grieken meest bewonderde dichter is. Deze stelt het in de *Ilias* zó voor dat Zeus, en de andere goden met hem, op reis waren naar Ethiopië vanwege de offerfeesten die jaarlijks in Ethiopië voor hen georganiseerd werden en het gezamenlijke banket.

Weet je, gister is Zeus naar de Oceaan richting fiere
Aithiopen gegaan voor een etentje met alle goden. (I,4234)

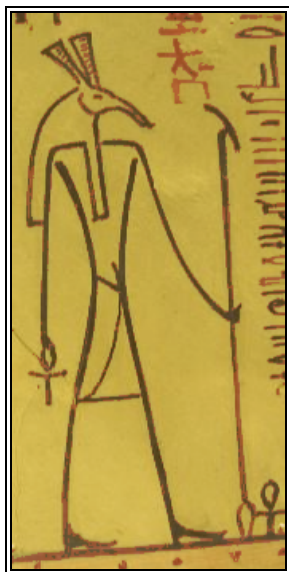
Ze beweren tevens dat zij vanwege hun godsdienstige vroomheid duidelijk bij hen in de gunst stonden, omdat ze nooit en te nimmer een buitenlandse overheersing hebben moeten ervaren. Ze zouden namelijk sinds onheuglijke tijden in vrijheid en onderlinge harmonie geleefd hebben, hoewel veel machtige lieden hen aangevallen hebben, van wie niemand echter in zijn opzet is geslaagd.

3. Toen Kambyzes er namelijk met een groot leger heen getrokken was, verloor hij zijn gehele leger en liep hij zelf het risico volledig ten onder te gaan.² Semiramis, die wereldberoemd was vanwege de reikwijdte van haar ondernemingen en acties, trok een klein eindje Ethiopië in, waarna ze afzag van een expeditie tegen de gehele natie. Herakles en Dionysos, die met hun aanhang de gehele bewoonde wereld door trokken, wisten alleen de Ethiopiërs

¹Zie 1,7, waar de eerste soort evolutietheorie wordt besproken.

²Herodotos, 3,25.

ten zuiden van Egypte niet te veroveren, zowel vanwege de vroomheid van deze mensen als vanwege de onbeheersbare problemen bij de inval.

*Skepter in de vorm van
een ploeg*

Ze beweren ook dat de Egyptenaren kolonisten van henzelf zijn en dat Osiris de leiding over de kolonisatie had. Ze zeggen namelijk dat het huidige Egypte tijdens het oorspronkelijke ontstaan van de kosmos helemaal geen land maar zee was. Pas later zou het land beetje voor beetje zijn opgebouwd, toen de Nijl tijdens zijn overstromingen de modder uit Ethiopië stroomafwaarts transporteerde. Het duidelijkste bewijs voor het feit dat hun hele land bestaat uit aanslibsel van de rivier is wat er aan de mondingen van de Nijl plaatsvindt. Omdat er namelijk elk jaar nieuw slib bij de mondingen van de rivier wordt afgezet, kun je waarnemen dat de zee door aanslibbing wordt teruggedreven, terwijl het land almaar uitdijt.

De meeste gebruiken van de Egyptenaren zouden Ethiopisch zijn, omdat de oude praktijken door de kolonisten werden

voortgezet. Het

feit dat zij koningen als goden beschouwen, dat ze zeer veel belang hechten aan grafceremonies en dat ze talrijke andere zaken van dien aard uitvoeren verwijst namelijk naar Ethiopische instituties, terwijl ook de vormen van hun standbeelden en het type schrift Ethiopisch zijn. Er bestaan namelijk speciale schriftsoorten in Egypte, het zogenaamde "normale" schrift, dat alle mensen leren, en het zogeheten "heilige" schrift, dat in Egypte alleen door de priesters gebruikt wordt, die dat als een van de geheime rituelen van vader op zoon overdragen, terwijl in Ethiopië iedereen deze schriftvorm gebruikt.³

Farao met slangenhoed

³Bedoeld zijn het demotische en hiëratische schrift.

De priesterordes hebben bij beide volkeren min of meer dezelfde positie, aangezien allen die zich met de godsdienstrituelen bezighouden rein zijn, waarbij zij op gelijke wijze gladgeschoren zijn en dezelfde kleding dragen, terwijl het type scepter de vorm van een ploeg heeft.⁴ De koningen die hem dragen hebben een hoge hoed op met een knop aan de bovenkant en met slangen eromheen gedraaid, die ze "aspiden" noemen. Dit symbool lijkt

mede aan te geven dat diegenen die het wagen de koning aan te vallen met dodelijke slangenbeten te maken zullen krijgen.⁵ Ze voeren nog veel meer argumenten aan ten aanzien van hun eigen oorspronkelijkheid en de kolonie van de Egyptenaren, maar er is geen dringende noodzaak om daarover te schrijven.

Hiërogliefen

4. We moeten nu iets zeggen over het Egyptische schrift dat onder de Egyptenaren bekend staat als "hiërogliefen", om te voorkomen dat we iets overslaan van de oudste geschiedenis.

Het is dus zo dat hun tekens de vorm hebben van allerlei soorten dieren, menselijke ledematen en tevens werktuigen, met name timmermangereedschap. Het schrift geeft bij hen het onderliggende begrip namelijk niet aan door een samenstel van lettergrepen maar door de inhoud van de getekende objecten en een figuratieve betekenis ervan, die in het geheugen is opgeslagen.⁶ Ze tekenen namelijk een havik, krokodil of slang en wat de menselijke lichaamsdelen betreft een oog, een hand, een gezicht etcetera. De havik duidt voor hen dus alles aan wat snel plaatsvindt vanwege het feit dat dit dier zo ongeveer de snelste vogel is. Dit concept wordt door

Toetanchamon met uraeuscobra

⁴Zie afb. boven en kaft. De "reinheid" van de priesters is het resultaat van reinigingsrituelen die zij dagelijks uitvoeren.

⁵De slang was de heilige *uraeus*, het symbool van de macht van het Noordelijke Koninkrijk.

⁶Een lettergreepschrift is bijvoorbeeld het LineairB van Mycene.

*Hiërogliefen op een mummiekist,
RMO Leiden*

middel van geëigende metaforen overgedragen op alle snelle dingen en zaken die daaraan min of meer op dezelfde wijze als wat hiervoor gezegd is verwant zijn. De krokodil staat echter symbool voor al het kwaad, terwijl het oog de bewaker is van het recht en de behoeder van het gehele lichaam. Wat de lichaamsdelen betreft, duidt een rechterhand met uitgestrekte vingers op het verschaffen van levensonderhoud, terwijl een linkerhand met gebalde vuist wijst op het beheren en bewaken van eigendommen. Dezelfde methode is ook toepasbaar op de andere

afbeeldingen van lichaamsdelen, werktuigen en alle andere tekens. Zij zijn namelijk in staat, door de in elk symbool vervatte betekenis te volgen en de hersenen door langjarige oefening en geheugentraining te vormen, elke geschreven tekst perfect te lezen.

Gewoontes

5. Behoorlijk veel Ethiopische gebruiken lijken ver af te staan van wat bij anderen gebruikelijk is en dat geldt met name voor wat betreft de selectie van hun koningen. De priesters kiezen namelijk uit hun midden de beste mensen en van deze selectie accepteert de bevolking die man als koning die door de godheid wordt aangewezen, wanneer hij tijdens een processie volgens een bepaald ritueel wordt rondgedragen.⁷ De mensen vallen hem dan meteen te voet en vereren hem als een god, in de overtuiging dat de macht hem door de voorzienigheid van de godheid in handen is gegeven.

De uitverkorene houdt zich aan de in de wetten vastgestelde levenswijze en voert alle andere taken uit in overeenstemming met de tradities, waarbij hij niemand enige straf of gunst toebedeelt in strijd met wat bij hen vanaf het eerste begin als legaal is beschouwd. Zij hebben een gedragslijn dat hij geen enkele onderdaan ter dood brengt, zelfs niet als iemand die ter dood is veroordeeld die straf verdiend lijkt te hebben, maar dat hij een van zijn

⁷Het beeld van de god wordt in de processie meegedragen en is als het ware lijfelijk aanwezig om de nieuwe koning aan te wijzen.

beambten met een doodssymbool naar de wetsovertreder toe stuurt. Als de man dit teken ziet, vertrekt hij dan ook onmiddellijk naar zijn eigen huis en maakt zich van kant.

Het is op geen enkele wijze toegestaan vanuit het eigen land naar het buurland te vluchten en door de verhuizing uit het vaderland zijn straf uit te zitten, zoals bij de Grieken gebruikelijk is. Daarom vertellen ze ook het verhaal dat iemand het plan opvatte uit Ethiopië te vluchten, toen het doodsteken door de koning naar hem toe gestuurd was, maar dat, toen zijn moeder er lucht van kreeg en met haar gordel zijn hals dichtkneep, hij het niet waagde op enigerlei wijze zijn hand tegen haar op te heffen en zich gewoon liet verwurgen tot de dood erop volgde, om te voorkomen dat hij zijn verwanten met een nog grotere schandvlek zou laten zitten.⁸

6. Het meest ongelooflijke is echter wat er plaatsvindt in verband met de dood van hun koningen. De priesters in Meroë die zich bezighouden met de verering en verzorging van de goden en een zeer grote en machtige groep vormen, sturen namelijk, wanneer dat plan bij hen opkomt, een bode naar de koning met de opdracht dat hij moet sterven. De goden zouden hun dat namelijk hebben medegedeeld en aan een opdracht van de goden mag op geen enkele wijze door een sterfelijk wezen voorbijgegaan worden. Ze voegen er ook nog andere argumenten aan toe, zoals die geaccepteerd zouden kunnen worden door een persoon met een simpel verstand die is opgegroeid in een aloude en moeilijk uit te roeien traditie en dan geen tegenargument ter beschikking zal hebben om in te brengen tegen iets wat zonder dwang wordt opgedragen.

In het verleden gehoorzaamden de koningen dus aan de priesters, niet omdat ze met wapens of geweld onder druk gezet werden, maar omdat hun rationele vermogens juist door hun bijgelovige angst beperkt werden. Ten tijde van Ptolemaios II was de Ethiopische koning Ergamenes, die een Griekse opvoeding had genoten en filosofie had gestudeerd, echter de eerste die het waagde deze traditie aan zijn laars te lappen.⁹ Met de trotse houding die bij het koningschap past drong hij met zijn soldaten het verboden gebied van de tempel binnen, waar de gouden schrijn van de Ethiopiërs stond, slachtte de priesters af en regelde, door op die manier een eind te maken aan dit gebruik, de zaken verder naar eigen inzichten.

⁸De vlucht zou een grotere schande zijn dan zijn misdaad. Voor Grieken is verwurging echter een schandelijk dood.

⁹Ptolemaios II: 285246 v.C.

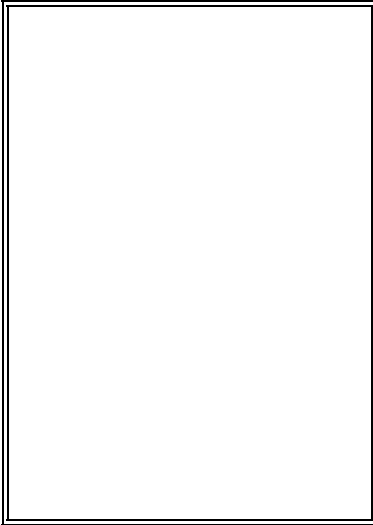
7. Het gebruik ten aanzien van de vrienden van de koning bleef, hoe merkwaardig het ook is, naar hun zeggen gehandhaafd tot in onze tijd. Ze beweren namelijk dat er bij de Ethiopiërs een gewoonte bestaat dat, wanneer

de koning door welke oorzaak ook verminkt raakt aan een of ander lichaamsdeel, al zijn vrienden uit vrije wil dat lichaamsdeel mede verliezen. Ze vinden het namelijk een schande dat, als de koning een lam been heeft, zijn vrienden gezond ter been zouden blijven en dat niet iedereen tijdens uitstapjes even mank achter de koning aan zou lopen, aangezien het in hun ogen absurd zou zijn dat een hechte vriendschap wél zou delen in verdriet en leed en evenzo alle andere goede of slechte zaken samen met de koning zou ondergaan, maar geen deel zou hebben aan zijn fysieke pijn. Ze zeggen dat het ook de gewoonte is dat de kameraden van de koning vrijwillig met hem sterven en dat deze dood roemvol en een teken van ware vriendschap is.

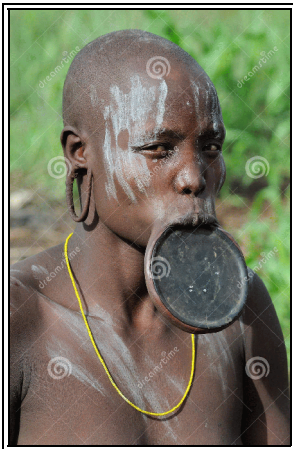
Daarom zou er in Ethiopië ook niet zo eenvoudig een aanslag op de koning gepleegd kunnen worden, omdat al zijn vrienden even scherp waken over zijn als over hun eigen veiligheid.

Dit zijn dus de gebruiken van de Ethiopiërs die in hun hoofdstad wonen en het eiland Meroë en het land dat aan Egypte grenst bevolken.¹⁰

8. Er zijn echter ook zeer veel andere Ethiopische stammen, die enerzijds het gebied langs de rivier de Nijl aan beide kanten en eilanden in de rivier bewonen, anderzijds in

*Gouden halsband uit Napata
(6^e eeuw)*

*Ethiopische vrouw met
ring in de lip*

¹⁰De hoofdstad heette Napata.

het grensgebied met Arabië of in het binnenland van Libye gevestigd zijn.¹¹ De meesten van hen, en dan met name diegenen die langs de rivier wonen, hebben qua uiterlijk een zwarte huid, een platte, brede neus en kroeshaar. Zij zijn wat hun geestelijke ontwikkeling betreft nog volslagen wilden en vertonen dierlijke trekken, niet zozeer qua temperament als wel qua levenswijze. Ze zien er namelijk wat hun gehele fysieke uitstraling betreft verwilderd uit, waarbij zij hun nagels net als wilde dieren heel lang laten uitgroeien en onderling ongelooflijk weinig benul hebben van humaan en sociaal gedrag. Ze hebben een hoge, schrille stem en, omdat ze geen greintje civilisatie bezitten ten aanzien van wat door andere mensen in het dagelijkse leven wordt toegepast, zorgen zij voor een enorm contrast met de gewoontes bij ons.

Wat hun wapens betreft zijn sommigen uitgerust met schilden van ruwe runderhuiden en korte speren, anderen met spiesen zonder werplus, soms met houten bogen van vier el lang, waar ze hun voet tegenaan zetten als ze ermee schieten. Wanneer de pijlen op zijn, strijden ze verder met houten knotsen. Ze bewapenen ook de vrouwen, waarbij zij voor hen een vaste leeftijds grens bepalen. De meeste vrouwen hebben de gewoonte een bronzen ring in hun lip te dragen.

Wat kleding betreft dragen sommigen onder hen helemaal niets en lopen hun hele leven naakt rond, terwijl zij alleen tegen de hitte een zelfgemaakte bescherming maken van wat er voorhanden is. Anderen knippen de staarten af van het achterstuk van de schapehuiden en bedekken daarmee hun lendenen, waarbij zij de staart zelf als een schaamlap vóórhouden. Sommigen gebruiken de huiden van hun kleinvee, anderen bedekken hun lijf tot hun middel met een voorschoot die ze van haren vlechten, omdat de schapen die zij hebben vanwege de bijzondere aard van het land geen wol dragen.

Als voedsel gebruiken sommigen de vruchten die in het water daar groeien en vanzelf opkomen in de buurt van meren en moerasgebieden, anderen breken de bladertakken af van een hele zachte struik, waarmee zij ook hun lichaam voor afkoeling tijdens de middaguren schaduw geven, terwijl weer anderen sesam en lotus zaaien of zich voeden met de bijzonder zachte wortels van rietplanten.

Heel veel mensen hebben zich ook het boogschieten eigen gemaakt, zodat zij met een welgemikt schot een hoop vogels neerhalen, waarmee zij in hun natuurlijke behoeftes kunnen voorzien. De meeste mensen leven echter hun gehele leven van het vlees, de melk en de kaas van hun veestapel.

¹¹Het grensgebied met Arabië is het gedeelte tussen de Nijl en de Rode Zee.

9. Wat de goden betreft, hebben diegenen die ten zuiden van Meroë wonen twee opvattingen. Zij menen namelijk dat sommige goden een eeuwige en onvergankelijke natuur bezitten, zoals de zon, de maan en de totale kosmos, terwijl ze denken dat andere goden deel gehad hebben aan een sterfelijke natuur, maar vanwege hun kwaliteiten en gemeenschappelijke weldaden jegens de mensen een onsterfelijke verering hebben ontvangen. Ze vereren namelijk Isis en Pan en bovendien Herakles en Zeus, omdat ze denken dat de mensheid met name door deze figuren vooruit geholpen is. Enkele Ethiopiërs menen echter dat er helemaal geen goden bestaan. Daarom spreken zij bij zonsopgang ook een vervloeking uit tegen de zon, die naar hun mening hun grootste vijand is, waarna ze naar de moerasgebieden daar vluchten.

Ook ten aanzien van de overledenen hebben ze afwijkende gewoontes. Sommigen nemen afscheid van hen door hen in de rivier te gooien, omdat ze dat de mooiste manier van begraven vinden, anderen gieten glas om hen heen en bewaren hen thuis, in de mening dat het uiterlijk van de overledenen bij de familieleden goed bekend moet blijven en dat de verwanten diegenen die qua bloedband nauw met hen verbonden zijn niet mogen vergeten. Weer anderen leggen hen in aardenwerken doodskisten, begraven hen rondom de tempels en menen dat de eed die men op deze doden zweert zeer zwaar is.

Het koningschap wordt door sommigen in handen gegeven van de meest knappe mannen, in de mening dat beide zaken, schoonheid en monarchie, gaven van het lot zijn, terwijl anderen de macht aan de meest zorgzame veehouders overdragen, in de overtuiging dat zij de enigen zijn die het beste voor hun onderdanen zullen zorgen. Sommigen delen dit privilege echter toe aan de meest rijke personen, in de mening dat zij de enigen zijn die de bevolking kunnen helpen vanwege de beschikbaarheid van financiële middelen, terwijl anderen diegenen die zich in moed onderscheiden als koning aanstellen, omdat ze vinden dat diegenen die in oorlogssituaties het beste presteren het als enigen verdienen de hoogste functie te bekleden.

10. In het land langs de Nijl aan de Libysche kant is een gebied dat bijzonder fraai is: het brengt namelijk rijk en gevarieerd voedsel voort en biedt met de toevluchtsoorden in de moerassen een geschikte bescherming tegen de overmatige hitte. Daarom is dit gebied ook een twistappel tussen de Libyers en de Ethiopiërs en blijven zij elkaar er voortdurend om bestrijden. Er komt vanwege de overvloed aan voedsel en het aangename weidegebied, zoals sommigen beweren, ook een massa olifanten vanuit het zuiden op dit gebied af. Er liggen namelijk prachtige moerasgebieden langs de oevers van de rivier, waar vele en gevarieerde voedselgewassen groeien. Wanneer zij dus van de biezen en rietstengels gegeten hebben, blijven ze daar vanwege het lekkere

voedsel en vernietigen zo de middelen van bestaan van de mensen daar. Om die reden worden zij gedwongen die gebieden te ontvluchten en leven ze als nomaden in tenten, waarbij zij hun vaderland in het algemeen begrenzen door wat nuttig is. De kuddes van de hiervóór genoemde dieren verlaten het binnenland vanwege een gebrek aan voedsel, omdat daar alles wat uit de aarde omhoog komt heel snel verdroogt. Vanwege de overmatige hitte en het gebrek aan water uit bronnen of rivieren worden de voedzame planten namelijk dor en schaars.

Volgens sommige auteurs leven er in het zogeheten "wildedierenland" een verbazingwekkende hoeveelheid enorme slangen. Zij vallen in de buurt van waterplassen de olifanten aan en winden zich met inzet van al hun kracht in spiralen om de poten van de olifanten en gaan net zo lang door hen met hun omslingering te overweldigen en af te knippen, tot de beesten met het schuim op de bek door hun gewicht neerstorten. Vervolgens komen de slangen massaal op het gevallen beest af en bijten in zijn vlees, waarbij ze het dier vanwege het feit dat het zich nauwelijks kan bewegen simpel overmeesteren. Aangezien de vraag blijft waarom de slangen de olifanten niet naar de voornoemde gebieden langs de rivier volgen om zo achter hun gangbare voedsel aan te gaan, vertellen ze dat zulke enorme slangen vlak terrein mijden en altijd aan de voet van bergen bivakkeren, in ravijnen die passen bij hun lengte en in grotten die een bepaalde diepte hebben. Daarom verlaten ze nooit die gebieden die hun vertrouwd zijn en hun voordeel bieden, aangezien de natuur nu eenmaal zelf alle wezens in deze zaken instructies geeft.

Ten aanzien van de Ethiopiërs en hun land is dit dus wat we te vertellen hebben.

11. Wat de geschiedschrijvers betreft, moeten wij echter enig onderscheid maken, in die zin dat er velen zijn die een geschiedenis van Egypte en Ethiopië hebben geschreven, van wie sommigen valse verhalen hebben geloofd en anderen vanwege de smeugigheid een hoop verhalen uit hun duim gezogen hebben, zodat wij hen terecht niet kunnen vertrouwen. Diverse auteurs, zoals Agatharchides van Knidos in boek II van zijn *Geschiedenis van Azië* en Artimidoros van Efese, de samensteller van *Geografica*, in boek VIII en een paar andere auteurs die in Egypte gewoond hebben en de meeste zaken die hierboven vermeld zijn grondig onderzocht hebben, blijken echter in praktisch alle gevallen wel correct te werk te gaan.¹² Het is namelijk zo dat wij in de tijd dat we naar Egypte gereisd zijn talrijke priesters ontmoet hebben en ook met aardig wat daar aanwezige gezanten uit Ethiopië gesprekken gevoerd hebben.

¹²Agatharchides: geograaf 2^e eeuw v.C.; Artemidoros: 100 v.C.

Omdat wij van hen exacte informatie over alle details konden vernemen en de informatie van de historici daaraan getoetst hebben, hebben wij in dit werk die auteurs gevolgd die het meest met hen overeenstemden.

Wat de Ethiopiërs die in het westen wonen betreft, zullen wij ons dus tevreden stellen met wat erover gezegd is en gaan wij het nu op hun beurt over die volkeren hebben die in het zuiden en aan de Rode Zee wonen.¹³ Het lijkt ons echter een passend moment om eerst een uiteenzetting te geven over de goudwinning die in die streken wordt toegepast.

Goudwinning

12. Aan de uiterste grens van Egypte en in het aangrenzende Arabië en Ethiopië ligt een gebied met vele grote goudmijnen waar met veel leed en

Kwarts

tegen hoge kosten grote hoeveelheden goud worden gewonnen. De aarde is daar namelijk van nature zwart en kent stroken en aders van uitzonderlijk wit marmer dat alle andere helder blinkende elementen qua schittering verre overtreft en waaruit de opzichters van de mijninstallaties met behulp van een massa arbeiders goud winnen.¹⁴ De Egyptische koningen verzamelen namelijk diegenen die wegens een

misdad zijn veroordeeld of tijdens een oorlog gevangengenomen zijn en verder diegenen die met valse aanklachten te maken hebben gehad en vanwege hun woede daarover in de gevangenis zijn gegooid, waarna ze hen zelf maar soms ook hun gehele familie in de goudmijnen te werk stellen, zodat zij zowel de veroordeelden hun straf geven als ook door hun arbeid enorme inkomsten genereren. De mensen die hier te werk gesteld zijn en een enorme massa vormen zijn allen voorzien van voetboeien, terwijl ze in continudienst zowel overdag als de gehele nacht doorwerken, geen enkele rustpauze krijgen en rigoureuus van elke ontsnappingspoging zijn afgesloten. Er zijn namelijk bewakers aangesteld, bestaande uit buitenlandse soldaten die afwijkende talen

¹³=Perzische Golf. Met Ethiopiërs worden dus veel meer volkeren aangeduid dan in het huidige Ethiopië en Sudan wonen.

¹⁴Dit heldere gesteente is kwarts.

spreken, zodat niemand in staat is door de dagelijkse omgang of een vriendschappelijk contact een van de toezichhouders om te kopen.

De hardste stukken van de goud bevattende grond verhitten ze eerst met een hevig vuur, waarmee ze de steen broos maken en er dan de handbewerking op loslaten. Tienduizenden ongelukkige zielen bewerken dan de brosgemaakte steen, die nu met matige inspanning door middel van een ijzeren breekhamer kan worden losgebroken. De technicus die de steen beoordeelt heeft de leiding over de gehele operatie en geeft de arbeiders aanwijzingen. Onder diegenen die zijn aangewezen voor dit ellendige werk gaan de mensen die fysiek bijzonder sterk zijn de marmer houdende rots met pikkel te lijf, waarbij zij voor het werk geen techniek maar louter kracht gebruiken en onderaardse gangen uithakken, niet kaarsrecht maar zoals de ader van de glimmende rots maar loopt. Deze mannen, die vanwege de bochten en krommingen in de tunnels in het donker werken, dragen dus wel lampen, die op het voorhoofd zijn vastgemaakt, maar ze moeten herhaaldelijk van lichaamshouding veranderen al naargelang de specifieke bijzonderheid van de steen, waardoor ze de uitgehakte brokken op de bodem laten vallen. Daarmee zijn ze dus ononderbroken bezig onder druk van de wrede zweepslagen van een opzichter.

13. De nog niet volgroeide kinderen gaan via de schachten de uitgeholde gedeelten van de rots binnen, pakken onvermoeibaar de stenen die in brokken op de grond zijn gegooid op en brengen ze omhoog naar het terrein in de open lucht buiten de mijningang. De arbeiders boven de dertig jaar nemen de vastgestelde hoeveelheid uitgehakte steen van hen over en slaan die dan met ijzeren stampers in stenen vijzels stuk, totdat ze het gereduceerd hebben tot de omvang van een erwt. De vrouwen en de oudere mannen ontvangen dan van hen de brokjes steen en gooien ze in molens, waarvan er daar meerdere op een rij staan, gaan met twee of drie personen aan een spaak staan en malen de boel zolang tot ze de gegeven hoeveelheid tot een soort fijn poeder hebben gereduceerd.

Omdat er voor niemand enige lichamelijke verzorging beschikbaar is en zij geen kleren dragen die de schaamdelen bedekken, is er waarschijnlijk niemand die bij het zien hiervan geen medelijden voelt met de arme drommels, gezien de overmaat aan ellende waarin zij verkeren. Er bestaat namelijk simpelweg geen clementie of taakverlichting voor een ziek of verminkt persoon, voor een stokoude man of verzwakte vrouw. Iedereen wordt door zweepslagen gedwongen verder te werken, totdat zij ten gevolge van alle mishandelingen tijdens hun dwangarbeid sterven. Daarom beschouwen deze ongelukkigen vanwege de excessieve bestraffing de toekomst altijd als verschrikkelijker dan het heden en is het vooruitzicht van de dood hun meer welkom dan het leven.

14. Tenslotte nemen de experts de tot poeder vermalen steen mee voor de finale behandeling. Zij wrijven het aldus bewerkte marmer namelijk uit over een brede vlakke plank die een klein beetje omlaag wijst, terwijl zij er water over gieten. Vervolgens spoelt de aarde die door het water losgeweekt wordt via de aflopende plank naar beneden, terwijl het deel dat goud bevat door zijn gewicht op de plank blijft liggen. Dat herhalen ze steeds, waarbij ze eerst zachtjes met de handen over het spul wrijven en er daarna met zachte sponzen vluchtig op drukken, om zo de losse aarddeeltjes op te nemen, totdat het goudslijpsel gezuiverd is.

Tenslotte nemen andere technici het verzamelde slijpsel over en stoppen het in een vaste maat en gewicht in aardenwerken potten. Daar doen ze dan al naargelang de hoeveelheid een klomp lood en brokken zout bij en voegen er nog een stukje tin en tarwezemelen aan toe. Dan zetten ze er een passend deksel op, dat ze rondom minutieus met klei dichtsmeren, en verhitten de boel gedurende vijf dagen en evenveel nachten onafgebroken in een oven. Als ze het vervolgens hebben laten afkoelen, vinden ze van al die materialen niets terug in de potten behalve het zuivere goud, dat ze eruit halen terwijl er maar weinig verlies is opgetreden.

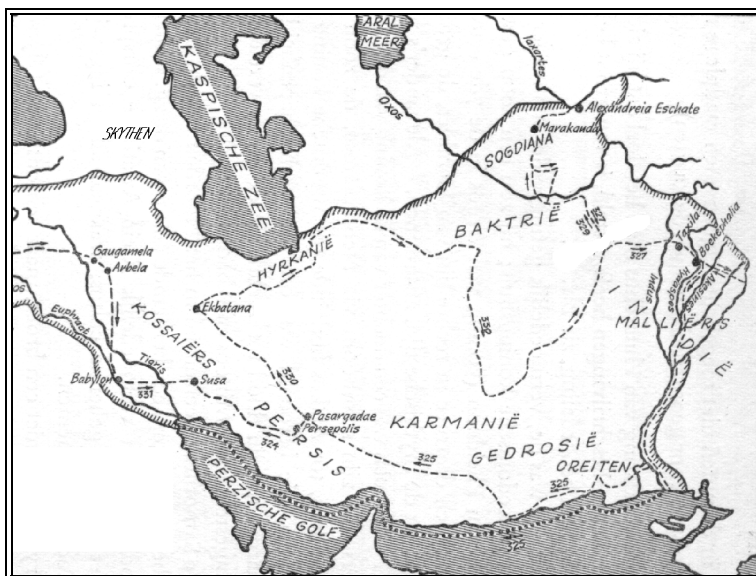
De winning van goud die plaatsvindt aan de randen van Egypte gaat dus met zoveel en zulke zware inspanningen gepaard. De natuur toont naar mijn mening namelijk zelf overduidelijk aan dat goud enerzijds een moeizame productieproces kent maar ook gepaard gaat met een lastige bewaking en een zeer grote begeerte opwekt, terwijl het gebruik ervan het midden houdt tussen plezier en verdriet.

De ontdekking van deze mijnen stamt dus al uit een heel ver verleden, omdat ze door de oude koningen zou zijn gedaan. Nu zullen wij echter een uiteenzetting proberen te geven over die volkeren die aan de kust van de Arabische Golf wonen, over de Trogodyten en ook over Zuid en ZuidwestEthiopië.

De Viseters (=Ichthyofagen)

15. Wij gaan nu eerst de eerste groep, de Viseters, bespreken, die de kusten bewonen vanaf Karmanië en Gedrosië tot aan de uiterste punt die aan de Arabische Golf grenst, de zeearm die een ongelooflijke afstand landinwaarts loopt en tot aan de monding door twee landmassa's wordt omsloten, namelijk door Arabia Felix en door Trogodytië.¹⁵

¹⁵De Arabische Golf is de Rode Zee. De Visteters leven volgens Diodoros dus ook aan de kust van het huidige Oman en Jemen.

Het gebied van de "Viseters"
(uit Plutarchus Alexander)

Sommige van deze barbaarse volkeren lopen hun gehele leven naakt rond en hebben gemeenschappelijke vrouwen en kinderen, ongeveer zoals ze kuddes vee houden, terwijl ze alleen een fysieke perceptie van genot en pijn en dus geen enkele besef van goed en kwaad hebben. Zij wonen in hutten niet ver van zee langs de bergruggen, waarin niet alleen diepe dalen maar ook grillige rotsspelen en supersteile ravijnen aanwezig zijn, die door de natuur met zijwaarts lopende spleten zijn onderverdeeld. De zijarmen en uitgangen van deze spleten, die van nature de behoeftes van de inheemse bevolking precies te pas komen, zijn door hen met grote stenen geblokkeerd, waarmee ze als met netten aan visvangst doen. Wanneer de vloed namelijk onstuimig tegen de kust aan slaat, hetgeen tweemaal per dag gebeurt meestal rond het derde en negende uur, overspoelt en bedekt de zee de gehele rotskust en stuwt bij een grote, onstuimige deining een ongelooflijke massa vissen van allerlei soorten richting vasteland, die aanvankelijk in het kustgebied blijven en op zoek naar voedsel bij de onderdoorgangen en holtes rondzwemmen.¹⁶ Wanneer het echter eb wordt, stroomt het water langzaam via de opgehoopte stenen en spleten weg, terwijl de vissen in de holle ruimtes achterblijven. Op dat moment

¹⁶Diodoros heeft als bewoner van het MiddellandseZeegebied weinig notie van eb en vloed!

verzamelt de lokale bevolking zich als op één commando massaal met vrouwen en kinderen bij de rotskust. Terwijl de barbaren zich in afzonderlijke groepen opsplitsen, snellen ze onder oorverdovend geschreeuw elk naar zijn eigen plek, alsof hun een onverwachte jachtbuit in de schoot geworpen is. Vervolgens vangen de vrouwen en kinderen de kleinere vissen die vlakbij de kust zwemmen en gooien ze op het land, terwijl de mannen die in de kracht van het leven staan met hun handen de beesten die door hun omvang moeilijk te bejagen zijn vastgrijpen. Er komen namelijk zeer grote beesten uit de zee omhoog, niet alleen schorpioenvissen, zeeslangen en zeehonden, maar zelfs zeerobben

Scorpaena scrofa (schorpioenvis) max.
50 cm lang

en veel van dat soort beesten die qua uiterlijk en naam vreemd aandoen. Ze overmeesteren deze beesten zonder te beschikken over enig technisch apparaat of gereedschap; ze doorboren hen slechts met scherpe geitenhorens en snijden hen in stukken met afgeslagen steen. Elk wezen wordt namelijk onderricht door de noodzaak, omdat het zich op zijn eigen wijze aan de omstandigheden aanpast met de bedoeling er een goed gebruik van te maken dat overeenstemt met zijn verwachtingen.¹⁷

16. Wanneer zij een grote massa van allerhande vissen verzameld hebben, nemen ze hun vangst mee en bakken ze alles op de rotsen die op het zuiden gericht zijn. Omdat die vanwege de enorme hitte gloeiend heet zijn, laten ze de vissen er maar eventjes op liggen om ze dan om te draaien. Vervolgens pakken ze hen bij de staart en schudden het gehele beest heen en weer. Het vlees, dat door de hitte gaar geworden is, valt er dan ook vanaf, terwijl de karkassen op één plek neergegoid worden waar ze een grote stapel vormen die ze voor een bepaald gebruik bewaren waarover we later meer zullen

¹⁷Een enigszins raadselachtige zin, waarvan de betekenis waarschijnlijk is dat elk levend wezen zo goed als het kan gebruik maakt van de omstandigheden, zoals het meent dat het het beste beantwoordt aan zijn idee en verwachting.

Zeewegedoorn, waarvan olie gewonnen wordt.

vertellen. Daarna leggen ze het vlees op een of andere gladde steen en trappen het met hun voeten gedurende een bepaalde tijd zorgvuldig plat en mengen er de vruchten van de wegedoorn doorheen. Wanneer die er namelijk doorheen gekneed zijn, wordt het geheel een dikke pasta. Dat schijnt bij hen dus ongeveer de functie van een specerij te hebben. Tenslotte drukken ze de goed doorknede substantie in de vorm van langwerpige bakstenen en leggen

die in de zon. Als ze voldoende zijn ingedroogd, gaan zij zich er te goed aan zitten doen, waarbij zij zich niet houden aan een bepaalde hoeveelheid of gewicht maar eten naar ieders wens en de natuurlijke trek als maatstaf voor hun genietingen nemen. Ze maken namelijk gebruik van te allen tijde aanwezige, onuitputtelijke voorraden, alsof Poseidon daar de taak van Demeter heeft overgenomen.¹⁸

Toch komt het soms voor dat er vanuit zee zulke hoge golven tegen de kust aan rollen en vele dagen lang onstuimig tegen de bergruggen aan slaan dat niemand deze plekken kan benaderen. Omdat ze op die momenten dus te weinig voedsel hebben, verzamelen ze eerst de mosselen, die zo enorm groot zijn dat er wel exemplaren van vier *minae* worden gevonden.¹⁹ Ze breken de schalen namelijk stuk door er grote stenen op te gooien en eten het vlees dat erin zit rauw op, waarvan de smaak ongeveer die van oesters is.

Wanneer de oceaan vanwege de aanhoudende winden gedurende langere tijd gezwollen blijft en de onmogelijke weersomstandigheden de normale visvangst uitsluiten, wenden zij zich dus, zoals gezegd, tot schelpdieren. Als de voorraad schelpdieren ook opdraakt, nemen zij hun toevlucht tot de stapel viskarkassen. Ze halen er namelijk de sappige en verse exemplaren uit en nemen ze graat voor graat uit elkaar. Sommige malen ze dus ter plekke met hun tanden fijn, terwijl ze de harde stukken met stenen fijnstampen en na deze voorbehandeling opeten, waarbij ze een soort leven lijden als van wilde dieren die in holen leven.

¹⁸Vis is voor hen het dagelijkse brood.

¹⁹Ca. 1 à 2 kg.

17. Ze beschikken dus op de manier zoals boven omschreven is in ruime mate over droog voedsel, maar wat het vocht betreft hebben zij een gebruik dat verbazingwekkend en absoluut ongeloofwaardig lijkt. Ze houden zich namelijk vier dagen lang bezig met de visvangst, waarbij zij zich allen vol jolijt te goed doen en elkaar vermaken met ongearticuleerde gezangen.²⁰ Bovendien hebben ze op dat moment geslachtsgemeenschap met de vrouwen die ze maar tegenkomen om kinderen te verwekken, nu ze vanwege de moeiteloze en ruime beschikbaarheid van voedsel van alle zorgen bevrijd zijn. Op dag vijf snellen ze echter met de gehele stam naar de voet van het gebergte om te drinken, daar waar de bronnen met zoet water zijn en de nomaden hun veestapel laten drinken. Hun tocht daarheen lijkt op die van een kudde runderen, omdat ze allemaal klanken en geen gearticuleerde taal uitstoten, maar slechts kreten slaken.

De baby's worden zonder uitzondering door de moeders op de arm gedragen, terwijl de peuters die niet meer gezoogd worden door de vaders worden gedragen. De kinderen boven de vijf jaar lopen, spelend en al en vol plezier, voorop met hun ouders mee, alsof ze op weg zijn naar het leukste uitje. Omdat hun karakter niet verwend is, beschouwt het de vervulling van de behoeftes als het grootste goed en heeft het geen enkele behoefte aan geïmporteerde genoegens.

Wanneer ze de drenkplaatsen van de nomaden bereikt hebben en hun maag en buik met water gevuld hebben, lopen ze terug, maar komen vanwege hun gewicht met moeite vooruit. Die dag eten ze dan ook niets meer maar ligt iedereen oververzadigd en zwaar ademend op bed, gewoon zoals je dat bij een dronkaard ziet. De volgende dag gaan ze dan weer over op het eten van vis. Hun leven gaat dus op deze wijze altijd maar in een cirkeltje rond.

Zo leven de mensen dus die aan de kust binnen de Engtes wonen, waarbij zij vanwege hun eenvoudige voeding zelden ziek worden, maar wel veel korter leven dan mensen in onze streken.²¹

18. De mensen die de kusten buiten de Golf bewonen kennen echter een leven dat nog veel verwonderlijker is dan dat van hen, alsof ze van nature geen dorst en gevoelens hebben. Hoewel ze zich namelijk door toedoen van het noodlot vanuit de bewoonde wereld naar de woestijn verplaatst hebben, halen zij voldoende voedsel uit de visvangst, zonder daarnaast nog vocht nodig te hebben. Omdat ze namelijk sappige vis tot zich nemen die nauwelijks van

²⁰Gezangen zonder tekst, zoals bv. Lalala?

²¹Waarschijnlijk is met "engtes" de Perzische Golf bedoeld.

rauwe vis te onderscheiden is, hebben ze zó weinig behoefte aan vochtig voedsel dat ze zelfs het begrip "drinken" niet kennen. Zij houden van hun traditionele levenswijze, die hun door het lot is toegewezen, en beschouwen de afwezigheid van juist dat pijngevoel dat veroorzaakt wordt door voedseltekorten als geluk!²²

Het meest ongelooflijke komt nog: zij overtreffen iedereen zozeer in gevoelloosheid dat het verhaal daarover niet zomaar geloofd wordt. Toch is het zo, dat talrijke handelslieden die tot op de dag van vandaag via de Rode Zee vanuit Egypte vertrekken en vaak het land van de Viseters hebben bezocht dingen vertellen die overeenstemmen met wat wij over deze gevoelloze mensen hebben gezegd. Ook heeft Ptolemaios, die veel tijd besteedde aan de jacht op olifanten die in dat gebied leven, een van zijn kameraden, Simmias genaamd, eropuit gestuurd om het land te exploreren.²³ Toen hij met de geschikte uitrusting was uitgestuurd, heeft hij volgens de historicus Agatharchides van Knidos nauwkeurig onderzoek gedaan naar de kustbevolking. Hij bevestigt inderdaad dat het volk van de gevoelloze Ethiopiërs in het geheel geen drank gebruikt en dat hun gestel vanwege de hiervóór vermelde redenen er helemaal geen behoefte aan heeft. Hij laat zien dat zij in het algemeen geen contact met andere volkeren hebben en dat ook het buitenlandse uiterlijk van de passerende vaargasten de inheemse bevolking niets doet, maar dat hun blikken, terwijl ze hen stug aankijken, geen emotie of beroering laten zien, alsof er niemand aanwezig is. Wanneer iemand namelijk zijn zwaard trok en ermee zwaaide, gingen zij er niet vandoor, en ze raakten niet opgewonden wanneer zij beledigingen of zelfs klappen moesten doorstaan. De grote massa voelde geen medeleven met de slachtoffers. Sterker nog: als er zo nu en dan vrouwen of kinderen voor hun ogen werden afgeslacht, bleven ze gevoelloos in hun reactie, zonder enige blijk te geven van woede of anderszins van medelijden. In het algemeen gesproken bleven ze rustig, wanneer ze in de meest angstaanjagende verschrikkingen terechtwamen, waarbij ze stug bleven staren naar wat er gebeurde en bij elk incident hun hoofd schudden. Daarom spreken ze naar verluidt ook geen taal maar beelden alles met handgebaren uit en geven daarmee aan wat ze nodig hebben.

Het allerwonderbaarlijkste is verder dat zeerobben die met deze stammen samenleven op zichzelf de visvangst net zo beoefenen als de mensen. Op

²²Het zijn dus Epicuristen *avant la lettre*, aangezien het toppunt van genot volgens Epicurus de afwezigheid van pijn is.

²³Ptolemaios Euergetes I, 246221 v.C.

dezelfde wijze hebben deze twee soorten wezens een enorm groot vertrouwen in elkaar ten aanzien van hun woonplekken en de veiligheid van hun nakomelingen, aangezien de symbiose met deze andersoortige wezens zonder wanklank in harmonie plaatsvindt en ze volledig rekening met elkaar houden. Dat is dus, hoe ongeloofwaardig het ook klinkt, het leven van deze stammen, zoals het eeuwenlang is waargenomen en het zich na verloop van tijd ofwel door gewenning of door existentiële nood gedwongen heeft aangepast.